

BIJLAGE 1

ARCHEOLOGietoets

Auteur : Van Spréw Projectmanagement en advies
Datum : 23 januari 2008

van spréw projectmanagement en advies
ruimtelijke ordening, archeologie en landschap

Archeologietoets

Waalreneweg, Valkenswaard

Archeologietoets

Waalreneweg, Valkenswaard

projectleider: B. van Sprew

Datum: 23 januari 2008

Uitgevoerd in opdracht van Croonen Adviseurs

contactpersoon: Mw. G. Swinkels

van spreuw projectmanagement en advies
ruimtelijke ordening, archeologie en landschap

Kardinaal van Roonstraat 77

5014 LK Tilburg

t: 013 5451806

f: 013 5671402

e: aa@landscappers.nl

w: www.landscappers.nl

Inhoudsopgave

Inleiding.....	4
Aanleiding.....	4
Leeswijzer.....	4
Doel.....	4
Werkwijze.....	4
Het plangebied.....	5
Verwachtingen.....	6
Archeologische monumenten en waarnemingen.....	7
Indicatieve archeologische waarden	7

Inleiding

Aanleiding

Croonen Adviseurs heeft Van Sprew Projectmanagement en advies verzocht een archeologietoets uit te voeren voor een bouwlocatie aan de Waalreseweg te Valkenswaard. De archeologietoets is een eerste stap binnen het archeologisch proces.

Een groot deel van het Nederlandse erfgoed bevindt zich in de bodem. Dit zijn sporen uit het verleden, die door middel van de archeologie zichtbaar kunnen worden. Wanneer werkzaamheden in de bodem plaatsvinden, bestaat de kans op het aantreffen van dat onzichtbare erfgoed.

Leeswijzer

In deze inleiding vindt u achtereenvolgens een omschrijving van de doelstellingen van deze toets, de werkwijze en een omschrijving van het plangebied. In het hoofdstuk 'Verwachtingen' leest u welke archeologische verwachting het gebied heeft, wat voor archeologische vondsten er eerder in of nabij het gebied zijn gedaan en wat de aard is van de archeologische sporen die er verwacht worden. Het hoofdstuk 'Advies' gaat in op de relatie tussen het nieuwe inrichtingsplan en de archeologische verwachtingen. Welke effecten hebben de maatregelen en de werkzaamheden die kunnen volgen uit de plannen op de archeologie? En andersom: Wat voor effect heeft de archeologie op de plannen?

Doel

Deze archeologietoets heeft drie doelstellingen:

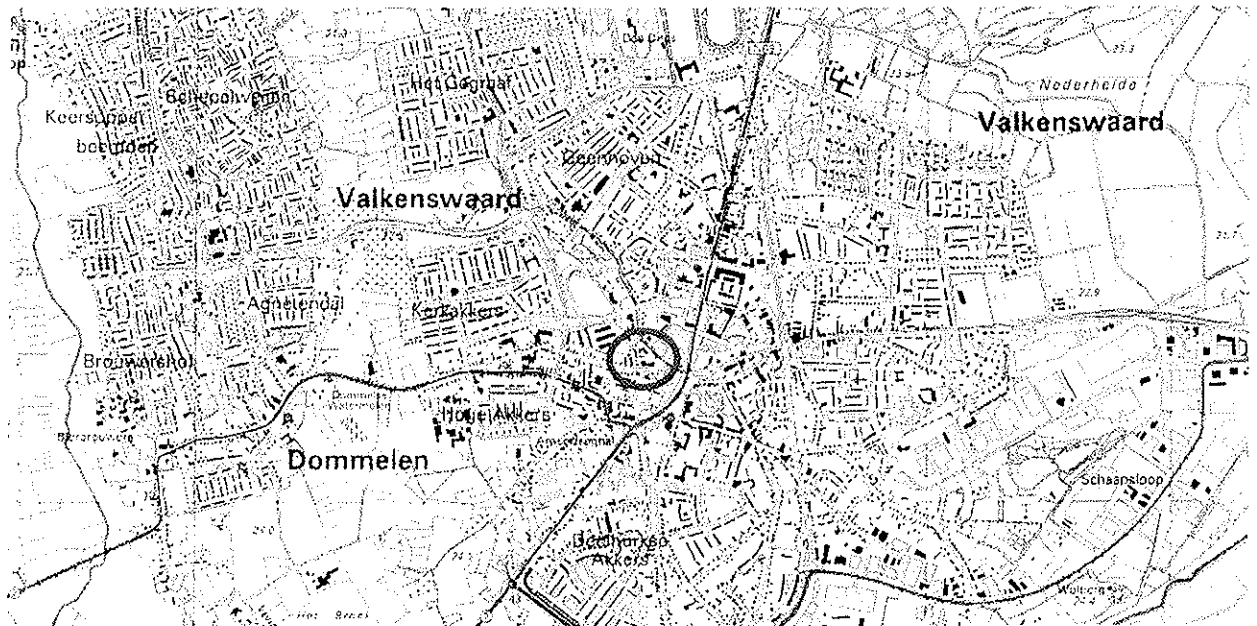
- zicht op de effecten die ruimtelijke ingrepen op het eventuele archeologische bodemarchief kunnen hebben;
- inzicht in het komende archeologietraject;
- een beeld van de archeologische verwachting.

Werkwijze

De werkzaamheden bestaan uit een archeologische quick scan en het opstellen van een adviesdocument. De quick scan richt zich op archeologische bronnen als de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW), Archis II (de archeologische database van de RACM) en de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) van Noord-Brabant. Ook wordt gebruik gemaakt van de topografische kaart en historische kaarten.

Het plangebied

Het plangebied ligt globaal tussen de wegen Waalreseweg, Bejaardstraat, Dijksstraat, de Kerkhofstraat en het Kerkeveld. In de toekomst worden er appartementencomplexen met parkeerkelders en enkele grondgebonden woningen gerealiseerd.

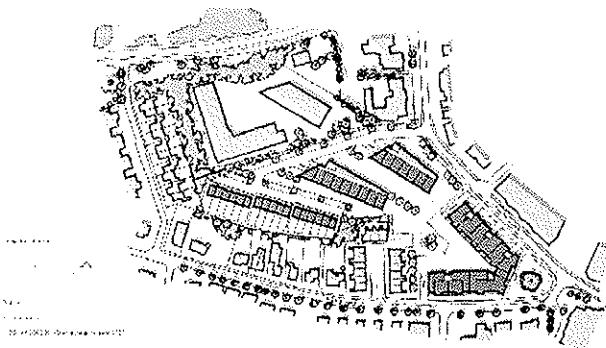

Afbeelding 1: ligging plangebied in de regio

Afbeelding 2: ligging plangebied

SCHIEDSNIJDE WAA. RESEWEG TE VALKENSWAARD

Afbeelding 3: stedenbouwkundige schets

Verwachtingen

In 1992 is het Verdrag van Valetta (Malta) door de landen van de EU, waaronder Nederland, ondertekend. Dit verdrag verplicht de Europese overheden tot het beschermen van archeologisch erfgoed. Hierbij wordt als uitgangspunt gehanteerd dat archeologische waarden *in situ* bewaard moeten blijven. Dat wil zeggen, dat er naar gestreefd moet worden om de waarden op de locatie te behouden. Als dit niet mogelijk blijkt, bijvoorbeeld bij bouwplannen, dan moeten de waarden worden opgegraven en *ex situ* worden bewaard.

Het Verdrag van Malta is in Nederland inmiddels vertaald naar provinciaal niveau en is sinds kort verwerkt in een herziene Monumentenwet. Een belangrijk onderdeel hierin is dat de gemeentes als bevoegd gezag zijn aangewezen.

In dit hoofdstuk worden de geomorfologie en bodem, de bekende archeologische data en de archeologische verwachting van de locatie en de omgeving ervan beschreven. De archeologische verwachting wordt afgezet tegen de bekende bodemverstoringen en de ontwikkelingsplannen.

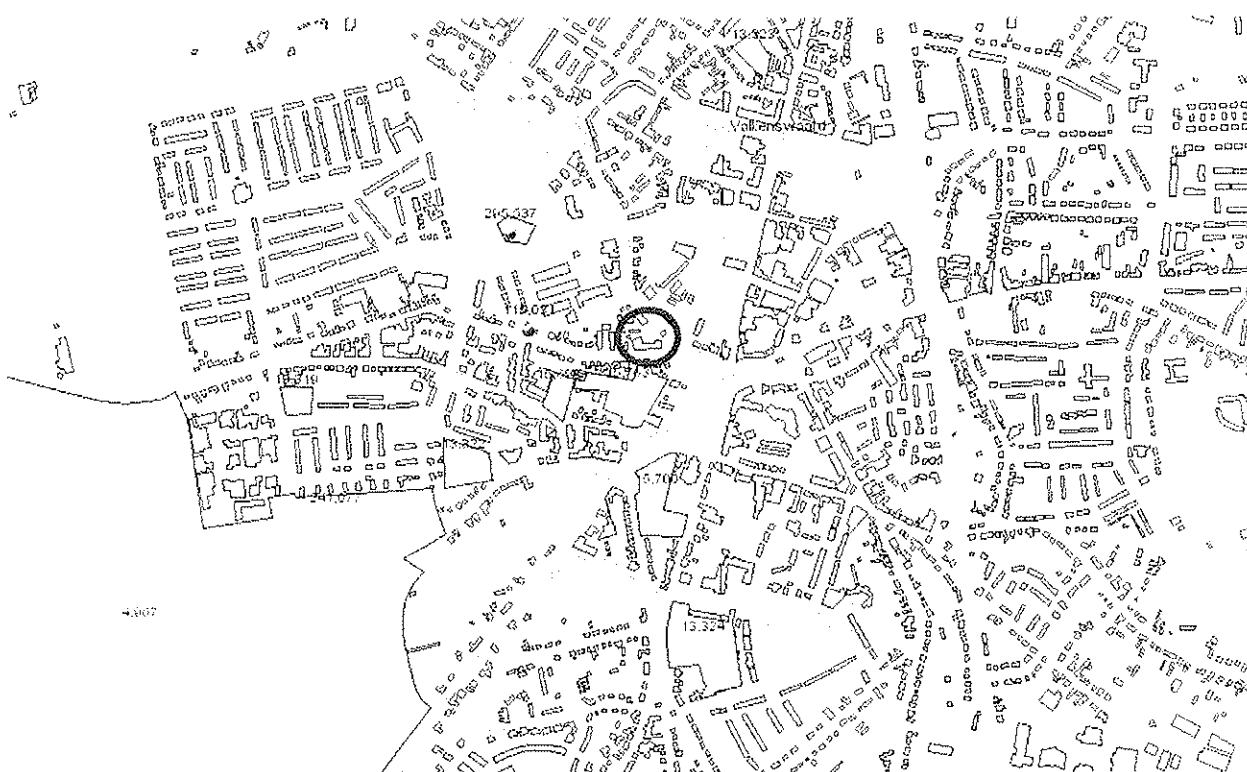
Archeologie gaat over het 'onzichtbare' erfgoed. Valkenswaard en omgeving wordt al duizenden jaren bewoond. De sporen hiervan bevinden zich grotendeels onder de grond. Op grond van interpretaties van de bodem, eerder onderzoek en andere historische informatie kan een indicatie worden gegeven over de plek en het soort archeologisch sporen.

Zolang geen archeologisch onderzoek in het veld heeft plaatsgevonden is er in de archeologie sprake van indicatieve archeologische waarden ook wel verwachtingswaarde genoemd. Indicatieve waarden geven aan of de kans op het aantreffen van archeologisch belangrijke bodemvondsten, groot, gemiddeld of klein is.

Archeologische monumenten en waarnemingen

In en direct nabij het plangebied zijn tot op heden – volgens Archis II - verschillende archeologische waarnemingen gedaan. Circa 300 meter ten noordwesten van het plangebied ligt een terrein van hoge archeologische waarde (monumentnummer: 16009). Het betreft een terrein met de resten van een kerk en een kerkhof uit de Late-Middeleeuwen. In theorie zou de Middeleeuwse nederzetting die hoorde bij de kerk in de buurt van dit monument kunnen liggen.

Circa 200 meter ten westen van het plangebied werd aardewerk uit de IJzertijd aangetroffen. De vondstomstandigheden zijn niet bekend. En uit verschillende archeologische bureauonderzoeken in de directe omgeving van het plangebied – in de bebouwde kom – van Valkenswaard bleek dat de kern van Valkenswaard een hoge archeologische verwachting heeft. In de omgeving van het plangebied werden verschillende archeologische booronderzoeken uitgevoerd. Hieruit blijkt dat, wanneer de bodem niet recent en diep geroerd is, er sprake is van een dik esdek met daaronder een podzol bodem. Deze bodems hebben tevens een hoge archeologische verwachting.

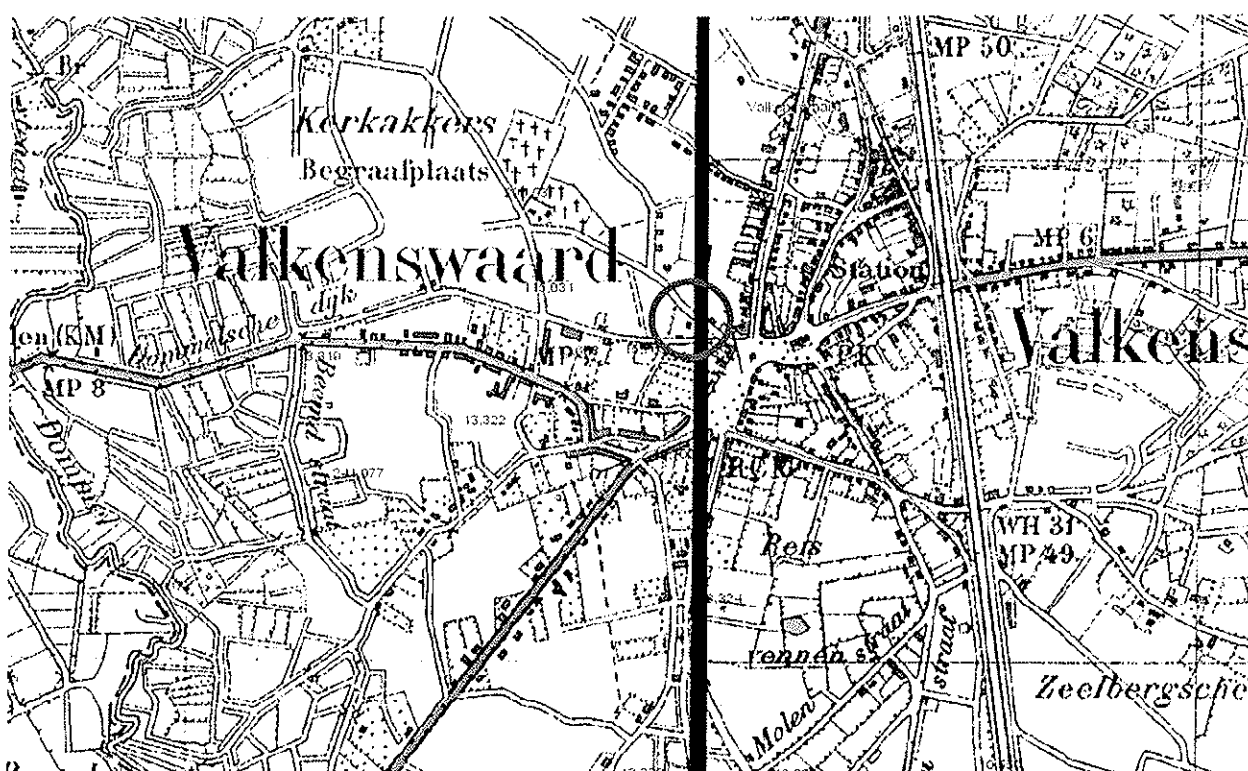
Afbeelding 4: het plangebied en archeologische waarnemingen, monumenten en eerdere onderzoeken in de nabijheid

Indicatieve archeologische waarden

Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Valkenswaard en is op de Indicatievekaart Archeologische Waarden (IKAW) en op de provinciale cultuurhistorische waardenkaart niet gewaardeerd. Dat een gebied niet gekarteerd is wil niet zeggen dat daar geen archeologische sporen in de bodem kunnen zitten, integendeel. Ongekarteerde gebieden betreffen vaak bebouwde kommen en andere gebieden die tijdens de bodemkartering in de jaren '70 niet zijn meegenomen. Uit archeologische onderzoek en analyse van historische bronnen blijkt dat er juist in de kernen van de dorpen in Noord-Brabant een hoge kans is op het aantreffen van archeologische sporen.

Het buitengebied dat wel gekarteerd is heeft een middel hoge tot hoge archeologische verwachting.

Op basis van historisch kaartmateriaal kan ook een indicatie over de archeologische verwachting worden gegeven. Op de historische kaart uit het begin van de 20e eeuw is te zien dat het plangebied ligt op de overgang van de historische kern van Valkenswaard en het grote open akkercomplex (de Kerkkackers) dat rondom Valkenswaard lag. Deze akkercomplexen hebben een hoge archeologische verwachting.

Afbeelding 5: de ligging van het plangebied op de historische kaart uit het begin van de 20e eeuw

Advies

1. De planning ondervindt geen belemmering vanwege de aanwezigheid binnen het plangebied van terreinen van zeer hoge waarde of beschermde monumenten.
2. Het plangebied heeft een hoge archeologische verwachtingswaarde. Dit als gevolg van:
 - de landschappelijke ligging op de overgang van de historische kern van Valkenswaard naar het open akkercomplex de Kerkakkers;
 - de nabijheid van het archeologisch monument met de Middeleeuwse kerk en het kerkhof;
 - de archeologische sporen in en rondom Valkenswaard;
 - de aangetoonde esdekken met podzolbodems in de directe nabijheid.

Gezien het bovenstaande wordt archeologische vooronderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek geadviseerd. Dit proefsleuven onderzoek dient te worden uitgevoerd een door het bevoegd gezag geaccordeerd programma van eisen. In het programma van eisen dienen onder meer de resultaten van een bureauonderzoek, een verwachtingsmodel, de minimumeisen van de provincie Noord-Brabant en de richtlijnen uit de KNA 3.1 te zijn opgenomen.

Indien door bijvoorbeeld aanwezige bebouwing de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek onmogelijk is, dient eventuele sloop van de bebouwing archeologisch begeleid te worden.

Naast het bovenstaande is de Monumentenwet altijd van kracht. Dit houdt in dat wanneer er bij niet archeologische graafwerkzaamheden onverhoopt toch archeologische sporen aan het licht komen, deze bij het bevoegd gezag (de gemeente) gemeld dienen te worden.

Bronnen

- www.brabant.nl
- Atlas.brabant.nl
- Archis II, Archeologische database van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek.
- Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Brabant
- Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW)
- digitale ontgrondingskaart van Noord-Brabant